

Moduł II: Wychowanie przedszkolne a edukacja włączająca

Wydział Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych
Jolanta Rafał-Łuniewska

Przedszkole publiczne

Aby przedszkole było przedszkolem publicznym musi:

- prowadzić bezpłatne nauczanie i wychowanie w zakresie co najmniej podstawy programowej wychowania przedszkolnego;
- przeprowadzać rekrutację dzieci w oparciu o zasadę powszechnej dostępności (rodzic może ubiegać się o przyjęcie dziecka ze SPE do każdego przedszkola), a dyrektor powinien przyjąć dziecko jeśli ma warunki, bo odpowiada za organizację pracy w przedszkolu, ale także za organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- zatrudniać nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje.

Edukacja przedszkolna jest jak podróż

Ta podróż ma:

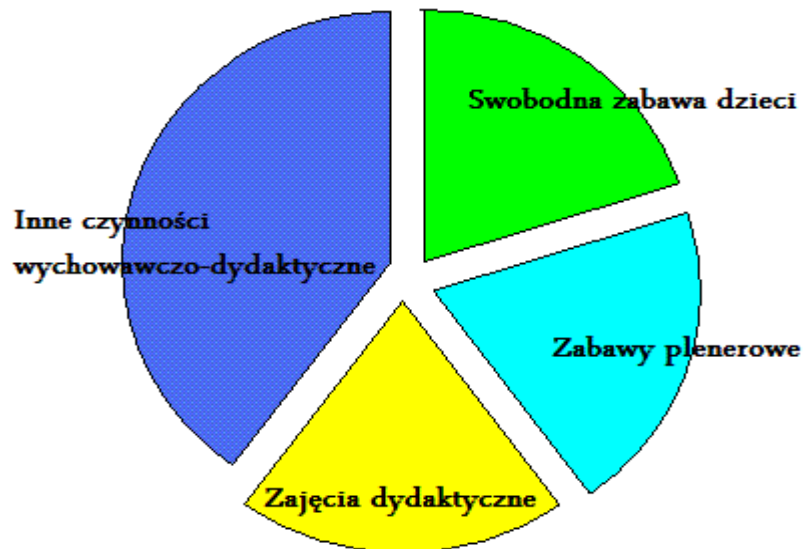
- **cel**
- **określoną trasę (obszary)**
- **określony czas**
- **wykwalifikowany personel**
- **standardy**

Standardy, czyli co być musi...

- **Sala zabaw edukacyjnych**
- **Miejsce do zabaw ruchowych**
- **Plac zabaw, boisko**
- **Miejsce do odpoczynku**
- **Miejsce do obserwacji przyrodniczych**

Czas realizacji podstawy programowej

Co najmniej 5 godzin w ciągu dnia bezpłatnie

W trosce o prawidłowy rozwój psychoruchowy oraz przebieg wychowania i kształcenia dzieci w wieku przedszkolnym zaleca się następujące proporcje zagospodarowania czasu przebywania w przedszkolu oraz innej formie wychowania przedszkolnego, w rozliczeniu tygodniowym:

- 1) co najmniej jedną piątą czasu należy przeznaczyć na zabawę (w tym czasie dzieci bawią się swobodnie, przy niewielkim udziale nauczyciela);
- 2) co najmniej jedną piątą czasu (w przypadku młodszych dzieci – jedną czwartą czasu) dzieci spędzają w ogrodzie przedszkolnym, na boisku, w parku itp. (organizowane są tam gry i zabawy ruchowe, zajęcia sportowe, obserwacje przyrodnicze, prace gospodarcze, porządkowe i ogrodnicze itd.);
- 3) najwyżej jedną piątą czasu zajmują różnego typu zajęcia dydaktyczne, realizowane według programu wychowania przedszkolnego;
- 4) pozostały czas – dwie piąte czasu nauczyciel może dowolnie zagospodarować (w tej puli czasu mieszczą się w szczególności czynności opiekuńcze, samoobsługowe, organizacyjne)

Cele wychowania przedszkolnego

- rozwijanie zdolności
- wczesna diagnoza i wsparcie
- wyrównywanie szans
- współpraca z rodzicami
- uspołecznienie

Rola i znaczenie przedszkola

Okres edukacji przedszkolnej jest niezwykle istotny w życiu człowieka przede wszystkim dla kształtowania jego osobowości, jak i nabywania różnorodnych doświadczeń i umiejętności. Przedszkole pełni ogromnie ważne role przede wszystkim w kształtowaniu samodzielności, budowaniu zaufania do samego siebie, oraz nabywaniu umiejętności adaptacyjnych. Grupa rówieśnicza pozwala dziecku doświadczyć różnorodnych interakcji (na pewno innych niż te, które występują w środowisku rodzinnym). Wychowanek doświadcza uczuć i emocji zarówno pozytywnych, jak i negatywnych, przez to uczy się sposobów rozwiązywania konfliktów, poznaje podstawowe normy zachowania obowiązujące w społeczeństwie.

Przedszkole jest ogniwem łączącym zarówno wychowanie rodzinne jak i wychowanie w szkole, pełniąc zarówno funkcję opiekuńczą, wychowawczą, wyrównawczą i społeczną.

W kontekście edukacji włączającej dziecko ze SPE przede wszystkim styka się z grupą rówieśniczą. Dzieci są różne, mają nie tylko „orzeczenia”, ale inaczej wyglądają, mają inną historię rodzinno-społeczną, doświadczenia edukacyjne i **przedszkole staje się miejscem tolerancji dla inności.**

Podstawa programowa napisana jest w języku wymagań

- co dziecko potrafi zrobić
- wie
- umie
- rozumie
- kojarzy

Aby osiągnąć cele wychowania przedszkolnego, należy wspomagać rozwój, wychowywać i kształcić dzieci w następujących obszarach:

- 1. Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych.**
- 2. Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku.**
- 3. Wspomaganie rozwoju mowy dzieci.**
- 4. Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.**
- 5. Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci.**
- 6. Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych.**
- 7. Wychowanie przez sztukę - dziecko widzem i aktorem.**
- 8. Wychowanie przez sztukę - muzyka i śpiew, pąsy i taniec.**
- 9. Wychowanie przez sztukę - różne formy plastyczne.**
- 10. Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych.**
- 11. Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń.**
- 12. Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt.**
- 13. Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną.**
- 14. Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania.**
- 15. Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne.**

Zbliża się koniec podróży.....

Potrzebna będzie diagnoza

Z początkiem roku poprzedzającego rozpoczęcie przez dziecko nauki w klasie I szkoły podstawowej należy przeprowadzić analizę gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna).

- Diagnozy dokonują nauczyciele.
- Diagnoza określa, w jakim stopniu dziecko jest gotowe do podjęcia obowiązku szkolnego.
- Diagnozę przeprowadza się w październiku, listopadzie, a w miarę potrzeb jeszcze w lutym.
- Z jej wynikiem nauczyciel jest ZOBOWIĄZANY zapoznać rodziców dziecka. (diagnoza przedszkolna).
- Diagnoza zawiera informacje o rozwoju dziecka.

Informacje te mogą pomóc:

- 1) rodzicom w poznaniu stanu gotowości swojego dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej, aby mogli je w osiągnięciu tej gotowości, odpowiednio do potrzeb, wspomagać;
- 2) nauczycielowi przedszkola przy opracowaniu indywidualnego programu wspomaganie i korygowania rozwoju dziecka, który będzie realizowany w roku poprzedzającym rozpoczęcie nauki w szkole podstawowej;
- 3) pracownikom poradni psychologiczno – pedagogicznej, do której zostanie skierowane dziecko, w razie potrzeby pogłębionej diagnozy związanej ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wychowanie przedszkolne a integracja

Wychowanie przedszkolne i edukacja w ogóle, w tym również działania na rzecz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, jest próbą poszukiwania takich rozwiązań oraz takich form pracy z dziećmi i ich rodzicami, które pozwolą **na praktyczną realizację idei równych praw, szanowania tożsamości i indywidualności, wspierania zamiast wyręczania, uczenia bycia z ludźmi i dla ludzi.**

Kształcenie integracyjne nie stanowi panaceum na wszystkie trudności rozwojowe dzieci, jest jednak przemyślanym rozwiązaniem systemowym. Pozwala bowiem nie tylko na włączenie dzieci niepełnosprawnych do przedszkoli i szkół ogólnodostępnych, ale zapewnia im również możliwość uzyskania profesjonalnej pomocy i wsparcia – stosownie do rodzaju ich dysfunkcji. **Ważne jest, aby proces integracji rozpoczynał się jak najwcześniej, aby dzieci miały możliwość bycia razem, poznawania się, odkrywania tego, co łączy, przy uwzględnianiu różnic jako czynnika wzbogacającego kontakty międzyludzkie.**

Integracja jest procesem mentalnym, rozpoczynającym się w umyśle człowieka, a wyraża się w praktycznej realizacji przekonania, że przyznaję takie same prawa sobie i innym, bez względu na dzielące nas różnice. Integracja to również więź społeczna, przynależność do grupy, poczucie, że jest się częścią zespołu, że jest się akceptowanym. Tak rozumiana integracja nie dzieje się poprzez samo połączenie dzieci zdrowych i niepełnosprawnych – wymaga świadomych, przemyślanych oddziaływań wychowawczych rozumianych jako proces a nie incydentalne działania. Trzeba uczyć się cierpliwości, szacunku, odkrywania tego, co łączy przy świadomości odmiennego czasem odbierania świata czy radzenia sobie w sytuacjach społecznych.

Integracja to uczenie się od siebie nawzajem – poznawanie siebie i innych.

Czym jest edukacja włączająca ?

Okazją do uczenia się normalności. Bo dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi czy niepełnosprawnością są w naszym otoczeniu i mamy się uczyć relacji z nimi, mądrze udzielać pomocy, wspierać a nie wyręczać, mądrze odczytywać ich potrzeby. Wytłumaczyć trudniejsze rzeczy, zachęcić do współpracy, zatrzymać się nad innością drugiego.

Wzajemne obcowanie jest naturalną sytuacją do uczenia się siebie, lepszego poznania swoich mocnych i słabych stron. Dla wszystkich uczestników tego procesu włączania nie będzie to jednorazowy gest, akt, działanie, ale szansa na wzrastanie w człowieczeństwie.

Inkluzja edukacyjna i społeczna

jest realizacją idei pełnego udziału dzieci z niepełnosprawnością w sferze edukacji – dotyczy to możliwości korzystania z form kształcenia ogólnodostępnego i specjalistycznego, rehabilitacji odpowiedniej do rodzaju dysfunkcji oraz wsparcia pedagogicznego i terapeutycznego.

Społeczny wymiar inkluzji odnosi się do faktu, że dziecko z niepełnosprawnością powinno mieć dostęp do wspomnianych form w swoim środowisku lokalnym- na poziomie gminy czy powiatu i stąd kierunek zmian w systemie oświaty w obszarze pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wizja edukacji włączającej związana jest z:

- * uznaniem edukacji włączającej jako jednego z aspektów integracji społecznej;
- * widzeniem różnic między dziećmi jako bogactwo, a nie jako problem do rozwiązania;
- * uznaniem prawa dziecka do wychowania przedszkolnego/nauki w pobliżu miejsca zamieszkania;
- * równym poszanowaniem praw dzieci i pracowników przedszkola/szkoły;
- * udoskonalaniem pracy przedszkola/szkoły z korzyścią dla dzieci i pracowników przedszkola/szkoły;
- * zmianą podejścia do nauczania, polityki działania i stylu pracy przedszkola/szkoły w celu zabezpieczenia potrzeb edukacyjnych wszystkich dzieci z danej społeczności przedszkolnej/szkolnej;
- * budowaniem trwałych związków przedszkola/szkoły z rodzicami i opiekunami oraz społecznością przedszkolną/szkolną.

Elastyczność w procesie nauczania

Kluczowym czynnikiem w nauczaniu jest **elastyczność**, czyli uznanie, że dzieci uczą się w różnym tempie, a nauczyciele potrzebują umiejętności, aby w elastyczny sposób wspierać ich proces uczenia się.

Edukacja włączająca dąży do wspierania procesu rozwoju każdego dziecka. Należy zawsze brać pod uwagę wszystkie aspekty rozwoju: emocjonalny, poznawczy, twórczy, społeczny, fizyczny, moralny. Jedne dzieci wymagają większego wsparcia emocjonalnego, inne większego wsparcia w nauce, odpowiedniego dostosowania materiału, jeszcze inne większego wsparcia technicznego, takiego jak aparaty słuchowe, maszyny Bregla, lub dostosowań architektonicznych.

Zadaniem edukacji włączającej jest rozpoznanie i wspieranie różnorodnych potrzeb rozwojowych już na etapie wychowania przedszkolnego.

Nauczyciel w edukacji włączającej

W edukacji włączającej różnorodność dzieci jest wyzwaniem dla nauczyciela do:

- tworzenia właściwego klimatu w przedszkolu/szkole i budowania relacji,**
- organizowania odpowiedniego wsparcia uwzględniającego indywidualne potrzeby dzieci,**
- elastycznego podejścia do nauczania w zakresie programu i metod pracy,**
- zmiany w ocenianiu postępów dziecka w kierunku motywacji i wspierania jego rozwoju,**
- budowania partnerskich relacji z rodzicami.**

Te nowe wyzwania stawiają przed nauczycielem konieczność stałego poszerzania wiedzy i doskonalenia swoich kompetencji.

Aby cele edukacji włączającej mogły być realizowane, konieczne jest zaangażowanie nauczycieli. Jest to radykalna zmiana poglądu, że za dzieci niepełnosprawne odpowiadają specjaliści, a także odejście od wymagań obecności nauczyciela wspomagającego na każdej lekcji na rzecz stałej współpracy nauczycieli ze specjalistami i brania odpowiedzialności za każde dziecko w grupie przedszkolnej czy klasie. Przygotowanie nauczycieli do pracy w edukacji włączającej to wyrobienie w nich nawyku patrzenia na trudności w nauce ich dzieci w sposób twórczy i konstruktywny. Trudności dzieci mają powodować refleksje u nauczyciela, co należałoby zmienić w swojej pracy, wymaganiach, metodach, postępowaniu. Chodzi o to, aby nauczyciel poszukiwał przyczyn tych niepowodzeń, obserwował reakcje dziecka i znajdował sposoby, dzięki którym następuje poprawa (M. AINSCOW 2000).

W inkluzji edukacyjnej **istotą jest zróżnicowane nauczanie** czyli umiejętność nauczyciela do indywidualizacji oddziaływań wobec dziecka i nie mniej znaczące wdrażanie dzieci do współdziałania i współpracy

Aspekty znaczące w indywidualizacji oddziaływań w przedszkolu:

otwartość nauczyciela na rzeczywiste poznanie dziecka, efektywna obserwacja

przygotowanie w oddziale przedszkolnym środowiska społecznego do przyjęcia czy funkcjonowania dziecka ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi/edukacyjnymi

kompetencje organizacyjne nauczyciela

wypracowanie nowego stylu pracy przez nauczyciela

gruntowna analiza podstawy programowej i jej adaptacja do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka poprzez dostosowanie treści programowych

zapewnienie działań terapeutycznych wobec dzieci tego wymagających jest skutecznym wzmocnieniem indywidualizacji nauczania

wspieranie dziecka razem przez nauczyciela i rodzica

Specjaliści w przedszkolu

Zadania specjalisty w przedszkolu :

- jest stałym doradcą nauczycieli, dzieci i rodziców,
- dzieli się wiedzą i umiejętnościami organizacyjnymi i społecznymi ułatwiającymi akceptację i adaptację niepełnosprawności dziecka,
- wspólnie z nauczycielami i rodzicami dokonuje pełnej diagnozy funkcjonalnej i interakcyjnej dziecka,
- pobudza nauczycieli do samodzielnego twórczego działania,
- pomaga nabywać nowe kompetencje dotyczące radzenia sobie z dzieckiem z określonym rodzajem niepełnosprawności,
- utwierdza nauczycieli w jego pozytywnych osiągnięciach, ale również zwraca uwagę na błędy,
- pomaga rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu bieżących problemów wychowawczych i dydaktycznych,
- wspólnie wypracowuje optymalne rozwiązania np. podczas zajęć superwizyjnych,
- opracowuje wspólnie z rodzicem i nauczycielem Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny dla dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego,

Dziecko z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w przedszkolu

Kwalifikacji do kształcenia specjalnego, integracyjnego czy ogólnodostępnego tzn. edukacji włączającej dokonują Zespoły Orzekające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, które w wyniku stosownych badań specjalistycznych wydają orzeczenia wskazujące na daną niepełnosprawność dziecka i określające odpowiednią formę kształcenia.

Orzeczenie wydaje się ze względu na:

- niepełnosprawność intelektualną
- niepełnosprawność ruchową i afazję
- dla dzieci niesłyszących i niedosłyszących
- dla dzieci niewidomych i niedowidzących
- dla dzieci ze spektrum autyzmu
- dla dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym i niedostosowanych społecznie

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2013r. poz. 199).

Niepełnosprawność

to długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to także uszkodzenie czyli utrata lub wada psychiczna, fizyczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata może być całkowita, częściowa lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna.

Zasady pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością

Nauczycielu przedszkola zwróć uwagę na poniższe zasady:

- poznaj dziecko i jego środowisko, obserwacja jest bardzo ważnym elementem Twojej pracy;
- często kontaktuj się z rodzicami (to ogromne źródło wiedzy o dziecku);
- w razie wątpliwości czy trudności w pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością skonsultuj się ze specjalistą w przedszkolu lub zaproś go na zajęcia z grupą;
- bądź uważny, zwracaj uwagę na rodzaje zachowań dzieci i ich przyczyny;
- każde dziecko w przedszkolu traktuj indywidualnie, nie spiesz się z ocenami zachowań dziecka;
- przekazuj informacje przystępnym dla dziecka językiem;
- stopniuj trudności, często chwal, ale licz się ze słowami;
- nie rób za dziecko tego, co może zrobić samo;
- systematycznie sprawdzaj opanowane przez dziecko umiejętności;
- dobieraj umiejętnie metody pracy (możesz w tej sprawie konsultować się ze specjalistą lub doradcą metodycznym);

Pracując z dzieckiem z niepełnosprawnością warto pamiętać, iż każdy z nas jest inny, każdy ma swoje mocne i słabe strony.

IPET

Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny

IPET dla dziecka z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, tworzy się gdy dziecko wymaga:

- modyfikacji treści programowych
- specjalnej organizacji metod i form pracy
- dodatkowego wsparcia nauczycieli, specjalistów i rówieśników

IPET opracowuje we współpracy z rodzicami zespół nauczycieli i specjalistów przedszkola/szkoły

Nie ma obligatoryjnego wzoru IPET.

Indywidualny program edukacyjno – terapeutyczny zazwyczaj zawiera:

1. Metryczkę z danymi dziecka (imię i nazwisko, adres, wiek, klasa, rodzaj niepełnosprawności, nr orzeczenia PPP)
2. Rozpoznanie wynikające z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.
3. Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia: cechy ucznia sprzyjające rozwojowi – mocne strony, na których można oprzeć działania edukacyjne i terapeutyczne informacje o trudnościach ucznia (np. dotyczące komunikacji, samodzielności, umiejętności szkolnych) informacje o funkcjonowaniu dziecka w grupie (emocje, zachowania w relacjach z dorosłymi i rówieśnikami, umiejętności pracy w grupie, reagowanie w sytuacjach trudnych, umiejętności werbalizowania uczuć itp..) informacje o nietypowych zachowaniach ucznia, np. napady agresji słownej, fizycznej, informacje o zaleceniach (np. noszenia aparatu słuchowego, okularów, butów ortopedycznych, przyjmowania leków, regularnych posiłków)
4. Zakres zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów.
5. Zakres dostosowania wymagań edukacyjnych: cele edukacyjne wskazane w programie nauczania zakres dostosowania programu nauczania sposoby sprawdzania wiadomości i oceniania
6. Procedury osiągnięcia celów: określenie metod, form i środków dydaktycznych określenie rodzaju pomocy i wsparcia w trakcie zajęć dydaktycznych
7. Informacje o zajęciach specjalistycznych, w których uczestniczy uczeń (z załączonym programem).
8. Zakres współpracy z rodzicami.
9. Ewaluacja programu (ocena efektywności podejmowanych działań).
10. Informacja o zatwierdzeniu IPET przez zespół (data i podpis osoby przygotowującej program, zatwierdzenie przez dyrektora, podpis rodzica/opiekuna prawnego).

Zasady ortodydaktyki

W pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością warto mieć na uwadze **zasady ortodydaktyki**:

- zasada akceptacji dziecka- zaakceptowanie dziecka takim jakie jest;
- zasada refleksyjności polegająca na analizowaniu działań i funkcjonowaniu dziecka, szukaniu przyczyn przy powstawaniu problemu, modyfikowaniu programów i metod.
- zasada podmiotowości i indywidualności- łączy się z poszanowaniem praw człowieka
- zasada pozytywnej atmosfery pracy;
- zasada życzliwej pomocy;
- zasada aktywizowania dzieci;
- zasada podnoszenia wymagań;
- zasada dominacji wychowania nad nauczaniem;
- zasada kontroli i samokontroli, oceny i samooceny.

Baza przedszkola

- odpowiednie rozmieszczenie sal przedszkola, winda
- dostosowanie sprzętów i pomieszczeń do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci
- zapewnienie wyposażenia w odpowiednie do niepełnosprawności pomoce dydaktyczne
- pomieszczenia do zajęć (rewalidacja, logopedia), uwzględnianie specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci
- zatrudnienie specjalistów (psycholog, logopeda, terapeuta pedagogiczny, rehabilitant)
- kierunkowe przygotowanie specjalistów (surdopedagog, tyflopedagog, oligofrenopedagog)
- organizacja zajęć rewalidacyjnych wynikających z orzeczenia, sprzęt do rewalidacji i rehabilitacji
- zorganizowanie grupy wsparcia dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przedszkolu

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013r. określa szczegółowo nowe zasady udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

W porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym nowe przepisy wprowadzają m.in. następujące zmiany:

- wśród **specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej** wskazano, obok specjalistów dotychczas wymienionych, **terapeutów pedagogicznych**,
- katalog osób i instytucji, które mogą inicjować udzielanie przez przedszkole, szkołę i placówkę pomocy psychologiczno-pedagogicznej, **uzupełniono o dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki, kuratora sądowego, pracownika socjalnego, asystenta rodziny oraz pielęgniarkę środowiska nauczania i wychowania lub higienistkę szkolną**,
- wskazano, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przedszkolu, szkole lub placówce udzielana jest **w trakcie bieżącej pracy z uczniem**; uzupełniono również katalog form pomocy udzielanej przez szkoły (o warsztaty) oraz **przedszkolu i placówce pomoc psychologiczno-pedagogiczna (o możliwość organizowania zajęć rozwijających uzdolnienia)**;
- uzupełniono o wychowawców grup wychowawczych katalog osób prowadzących zajęcia rozwijające uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz zajęcia specjalistyczne,
- określono czynności, jakie nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem, podejmują w celu udzielenia dzieciom i młodzieży odpowiedniej formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej (19 ust. 1 i 2 rozporządzenia),

Zajęcia rewalidacyjne w przedszkolu

Rewalidacja (łac. re-znów, valius-mocny) jest to oddziaływanie zmierzające do przywrócenia pełni sił osobom osłabionym poważną chorobą lub urazem.

Celem zajęć rewalidacyjnych nie jest wyrównywanie braków dziecka.

Rewalidacja przystosowuje dziecko do życia w społeczeństwie. Jej celem jest stawianie na mocne strony dziecka oraz szukanie w nim tego, co najlepsze.

Zasadnicze kierunki działania rewalidacyjnego to:

- maksymalne rozwijanie u dziecka tych sił biologicznych, zadatków i cech, które są najmniej uszkodzone;
- wzmacnianie i usprawnianie uszkodzonych sfer psychicznych lub fizycznych u dziecka;
- wyrównywanie (kompensacja) i zastępowanie (substytucja) deficytów biologicznych i rozwojowych u dziecka z niepełnosprawnością.

Idea równych szans w przedszkolu

Zadaniem nauczycieli w przedszkolu, w którym znajdują się dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi jest podjęcie planowych, systemowych działań, które pozwolą na praktyczną realizację idei równych szans.

- **Wzajemne poznanie.** Pomocne będą wszystkie ćwiczenia i zabawy, które pozwalają dzieciom lepiej się poznać. Ważne jest też przekazanie informacji o potrzebach poszczególnych uczniów niepełnosprawnych, związanych z ich funkcjonowaniem w przedszkolu. Wykorzystując elementy zabawy, można rozwijać empatię poprzez doświadczanie przez dzieci świata przy określonych ograniczeniach (np. zasłonięte oczy, wykonywanie czynności jedną ręką albo poruszanie się na jednej nodze). Jeśli problemy dziecka nie są widoczne zewnątrz (np. autyzm), nauczyciel, w porozumieniu z rodzicami dziecka, powinien wyjaśnić dzieciom, na czym polegają trudności kolegi czy koleżanki. Czasem konieczne będzie też ustalenie, jak zachować się w przypadku trudnych zachowań dziecka z niepełnosprawnością.
- **Informowanie.** Dzieci, jeśli dysponują niepełnymi informacjami, budują sobie na dany temat własne wyobrażenia, nie zawsze zgodne z rzeczywistością. Istotne może być wyjaśnianie, jakie są przyczyny chorób czy problemów rozwojowych, jak dbać o komfort niepełnosprawnego kolegi, co wolno robić, a czego należy unikać.
- **Pomaganie.** Dzieci zdrowe często chcą pomagać swoim niepełnosprawnym kolegom wyręczając je przy wykonywaniu czynności, które są w zasięgu ich możliwości. Trzeba „uczyć dzieci pomagania” – i zdrowe, i niepełnosprawne. Wskazane jest preferowanie „pomagania na zapotrzebowanie” – gdy sytuacja tego wymaga, a nie ze względu na ogólny stan bezradności. Można dzieciom też wytłumaczyć, że każdy z nas w pewnych sytuacjach potrzebuje i korzysta z pomocy innych.

Idea równych szans w przedszkolu cd.

- **Wzmacnianie pozytywne.** Dostrzegajmy i nazywajmy osiągnięcia dzieci z niepełnosprawnością, eksponujmy ich prace, osiągnięcia. Można też dzieciom wyjaśniać, że miarą sukcesu jest postęp w jakiejś dziedzinie, który osiąga się dzięki zaangażowaniu i pracy. I że to, co jednym przychodzi z łatwością, dla innych może być dużym wyzwaniem.
- **Dbajmy o relacje.** Nie dzielimy dzieci na zdrowe i niepełnosprawne podczas zajęć w grupie, np. podczas pracy w zespołach, nawet jeśli miałyby to nam bardzo ułatwić pracę. Wspólne wykonywanie zadań pozwala na nawiązanie bliższych kontaktów. Zwracajmy uwagę na sposób odnoszenia się dzieci do siebie nawzajem.
- **Sprawiedliwe traktowanie.** Starajmy się zadbać o to, aby podobnie traktować wszystkie dzieci w tych obszarach, gdzie to możliwe (np. przestrzeganie zasad pracy). Jednocześnie poinformujmy dzieci, że oceniając je bierzemy pod uwagę nie tylko efekt, ale również wkład pracy, zaangażowanie, wysiłek i starania. Będzie to miało znaczenie m.in. w procesie oceniania uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.
- **Imprezy i uroczystości.** Wszystkie dzieci są członkami grupy i wszystkie powinny uczestniczyć w jej życiu. Nie ma lepszej formy integracji niż wspólne działanie. Dlatego warto wykorzystywać każdą sytuację, gdzie dzieci wspólnie uczestniczą w przygotowaniu przedstawienia czy uroczystości. Każde z nich powinno czuć, że jest ważne i potrzebne, i że ma swoje miejsce w grupie przedszkolnej.
- **Integracja poza przedszkolem.** Istotne znaczenie ma utrzymywanie kontaktów dzieci poza przedszkolem. Dlatego warto zachęcać rodziców dzieci niepełnosprawnych do zapraszania dzieci zdrowych do wspólnego spędzania czasu.

Skuteczna integracja

Bez względu na wszystkie inne determinanty skuteczności procesu integracji społecznej najważniejsze jest **mentalne nastawienie nauczyciela w przedszkolu**, jego wewnętrzna akceptacja dla integracji w ogóle i tego konkretnego dziecka z niepełnosprawnością. Bez spełnienia tego elementu skuteczna integracja staje się dziełem przypadku, a nie efektem przemyślanych, intencjonalnych działań nauczyciela.

Polecam szczególnie publikację Zeszyt 3 cz. 2 z materiałów na stronie ORE http://www.ore.edu.pl/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=81:diagnoza-przedszkolna&Itemid=1960